

To Cite This Article: Ulusoy S. and Kavut İ.E. (2022). Orientalism and Oxidentalism through Opportunities in Only Lovers Left Alive. *Journal of Interior Design and Academy*, 2(2), 116-136.

DOI: 10.53463/inda.20220112

Submitted: 06/03/2022

Revised: 29/03/2022

Accepted: 07/11/2022

ORIENTALISM AND OXIDENTALISM THROUGH OPPORTUNITIES IN ONLY LOVERS LEFT ALIVE

Only Lovers Left Alive Filmindeki Karşıt Mekanlar Üzerinden Oryantalizm ve Oksidentalizm

Serenay ULUSOY¹, İsmail Emre KAVUT²

Öz

Karşıt görüşlerin ve imgelerin yer aldığı anlatılar hitap ettiği kitle tarafından yoruma ve kullanıma oldukça açık veriler içermektedir. Özellikle evrensel boyutta hitap kitlesine erişme gücü olan müzik, edebiyat, resim, heykel ve sinema gibi branşlarda amaç kısıtlı imkânlar ile zengin anlatımlar geliştirebilmektir. Bu amaçla üretilen eserler, kullanıcının algılayabileceği ve yorumlarken özgür davranabileceği karşıtlıklar barındırmaktadır. Eserin türüne ve işlenen konuya göre çeşitlilik gösteren karşıtlıklar semboller, sözcükler, ritimler, renkler veya biçimler ile ifade edilebilmektedir. Bu çalışmanın materyali olan Only Lovers Left Alive isimli filmde metaforlar yolu ile iletilen birçok fikir karşıtlıklar ile derinlik kazanmaktadır. Filmin en somut karşıtlığını oluşturan mekânları üzerinden filmin diğer parametrelerindeki değişimler incelenerek bir alt metin okuması yapılmakta ve filmde oryantalizm ve oksidentalizme yönelik veriler aranmaktadır. Çalışmanın sonuç verileri filmin konusundan bağımsız olarak içermekte olduğu birçok oryantalist ve oksidentalist mesajın bulunduğu ve bu mesajların filmi tüm bileşenlerinde rastlanan bir bütünlük içerisinde yer aldığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alt metin okuması, film mekânları, karşıt söylemler, Oksidentalizm, Oryantalizm

Abstract

Narratives with opposing views and images contain data that is very open to interpretation and use by the audience it addresses. The aim is to develop rich expressions with limited opportunities, especially in branches such as music, literature, painting, sculpture and cinema, which have the power to reach a universal audience. The works produced for this purpose contain contrasts that the user can perceive and act freely while interpreting. The contrasts that vary according to the type of the work and the subject can be expressed with symbols, words, rhythms, colors or forms. In the movie Only Lovers Left Alive, which is the material of this study, many ideas conveyed through metaphors gain depth with contrasts. A subtext reading is made by examining the changes in the other parameters of the film through the spaces that constitute the most concrete contrast of the film, and data on orientalism and occidentalism are sought in the film. The results of the study indicate that there are many orientalist and occidentalist messages that the film contains regardless of its subject, and that these messages take place in a unity that can be found in all components of the film.

Keywords: Subtext reading, film locations, opposite discourses, Occidentalism, Orientalism

¹ **Correspondence to:** Res. Assist., Maltepe University, İstanbul, serenayulusoy@maltepe.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-3264-1019

² Assoc. Prof. Dr., Mimar Sinan Fine Arts University, İstanbul, emre.kavut@msgsu.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-2672-4122

1. GİRİŞ

Oryantalizm ve oksidentalizm kavramları çıkış noktaları ve taşıdıkları anlamlar itibariyle birbirine karşıt iki yaklaşımdır. Basit tanımlarıyla oryantalizm Batı'nın doğuya bakışı; Oksidentalizm ise Doğu'nun Batı'ya bakışı olarak ifade edilebilmektedir (Yücel ve Sürmeli, 2019). Oksidentalizm, oryantalizme tepki olarak doğmuş olup nadiren oryantalizmden ayrı tanımlanmaktadır (Yanmaz, 2014; Metin, 2013). Bu özelliği nedeniyle konu ile ilgili olarak yapılan söylemler ve yaratılan imgelerde iki kavrama yönelik olarak da incelemeler yapılması gerekmektedir.

Oksidentalizm tepkisel yaklaşım biçimi olması nedeniyle tarihsel açıdan oryantalizmden sonra ortaya çıkmıştır (Arlı, 2014). Fakat karşı çıktığı oryantalizm kadar keskin hatlara sahip olmadığı, daha anlayışlı ve daha az saldırgan bir tavır olduğu görüşü hakimdir (Şenyurt, 2019). Kavramların teoride yansıtmaya çalıştığı fikirler açısından bir arada yer almaları mümkün görünmemektedir. Bunun sebebi bakış açıları olarak tamamen ayrıştırılmış iki anlam taşımalarıdır. Teoride oryantalist bir tavır barındıran bir söylem veya imge ancak batı kaynaklı olabilirken aynı durum oksidentalist bir söylem ve imgenin de ancak doğu kaynaklı olabileceği anlamı çıkmaktadır. Ancak bu kavramlar doğu veya batı kaynaklı olarak istemli veya istem dışı olarak var olabilmektedir. Kavramların ana çıkış noktaları olan karşılaştırma tavrının asıl amacı ötekileştirme eylemidir (Medin, 2019; Yücel ve Sürmeli, 2019). Ötekileştirme coğrafya, ekonomi, sanat, kültür, edebiyat, mimari vb. birçok alanda yapılabilmektedir. Oryantalist ve oksidentalist tavırların her ikisinin de birlikte kullanılması ve teorideki tek taraflı bakış açısı izleniminin geçersiz kılınması bu nedene bağlanabilmektedir. Neticede bu karşılaştırmada iki taraf olmalı ve taraflar birbirlerini bazı özellikleri neticesiyle öteki olarak görmektedir.

Yaşanmış olayları, gerçek kişileri, geleceğe yönelik öngörüler, ideolojileri ve tarihi konu alan birçok yazılı eser ve görsel yapımda karşıt görüşlerin çatışmasına sıkça rastlanmaktadır. Bu çatışma çoğunlukla oryantalist ve oksidentalist izler barındırmaktadır. Asıl amacı bir fikri kabul ettirmek, algı yönetmek veya kaos yaratmak olmayan eser ve yapımlarda bu kavramlara yönelik imgeler ve söylemler arka planda kalmaktadır. Bu kavramlar oluşumu itibariyle saldırgan ve tepki görmeye açık olan yaklaşımlar olmaları nedeniyle genellikle alt metin okumalarında algılanabilecek işaretler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. *Only Lovers Left Alive* (Sadece Aşıklar Hayatta Kalır) adlı 2013 yapımı filmde de ana konudan bağımsız olarak işlenmiş birçok oryantalist ve oksidentalist söylemler ve olgular bulunmaktadır. Filmin mekânları, kişileri, replikleri ve müzikleri üzerinden yapılan değerlendirmelerde doğrudan veya yoruma açık biçimde değerlendirilebilecek göndermeler yer almaktadır. Bu göndermeler filmin konusu ve mesajı ile anlam kazanmakta olup, destekleyici öğeleri yine filmin ana kurgusundan almaktadır. Bu verilere dayanarak bu çalışmada filmin konusu,

mekânları, karakterleri, müzikleri belirlenerek analiz edilmiş, filmde yer alan karşıt öğeler eşleştirilerek mekânlar ve olaylar; mekânlar ve kullanıcılar; mekânlar ve müzikler; mekânlar ve replikler arasındaki ilişkiler ayrı ayrı incelenmiştir. Yapılan incelemelerde elde edilen verilerin birbiri ile çelişip çelişmediği, bir kültüre, akıma, döneme veya ideolojiye yönelik izler barındırıp barındırmadığı irdelenmek amaçlanmıştır. Sonuç bölümünde ise filmde tespit edilen tüm oryantalist ve oksidentalizt izlerin filmin konusu ve kurgusu üzerindeki etkisine dair söylem analizleri ve görsel analizler yorumlanmaktadır.

2. ONLY LOVERS LEFT ALİVE FİLMİ, KONUSU VE KARAKTER ÖZELLİKLERİ

Alışlagelmiş vampir hikayelerinden oldukça farklı karakterlere ve hikâyeye sahip olan film yüzyıllardır insanlık tarihine şahitlik eden ve bu nedenle büyük bir umutsuzluk içerisinde olan iki vampirin birbirlerine umut ışığı olan aşkını konu almaktadır (Özer, t.y.). Filmelerde karşılaşılan saldırgan vampirler yerine bu filmde insanlaşmış vampirler ve vampirleşmiş insanlar gibi karşıt figürler arasında değişen rollere yer verilmekte ve bu yol ile asıl hikâyeye daha çarpıcı biçimde aktarılmaktadır (Dişçi, 2018).

Filmin ana karakterleri Adam ve Eve isimli iki vampirdir. Ancak Eve'in kız kardeşi Ava ve ikilinin dostları Christopher Marlowe filmin akışına ve ana karakterin hayatına etki eden önemli yardımcı karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Filmde diğer vampir filmlerine benzer şekilde insanlara oranla daha az sayıda olan ve gizlenen vampirler ile sayıları fazla olan ve tüm dünyada varlığını sürdüren insanlar yer almaktadır. Vampirler kendi aralarında insanları “zombi” olarak ifade etmektedir. Karakterlerin yaşam biçimleri ve filmin akışında edinilen bilgiler ile zombi olarak tanımlanan insanların dünyayı ele geçiren kitle insanını; vampirlerin ise zaten sayıca az olan ve kitle insanları tarafından bilinçli veya bilinçsizce yok edilmekte olan elitleri temsil ettiği dikkat çekmektedir (“Jim Jarmusch”, 2020). Filmde yaratılan evrenin ruhu, oyuncular, karakterler, tercih edilen mekânlar ve kurgulanan mekânlar birbiri ile uyumlu ve yaratıcı nitelikler taşımaktadır (Yönyül Ögetürk, 2014). Filmin karakterleri, mekânları, söylemleri ve olayları da dahil olmak üzere filmin tümünde tezatlık hakimdir. Bu tezatlıklar arasındaki denge, tezat özellikler arasındaki geçişlerin ve ilişkinin belirgin şekilde hissedilmesini engellemektedir. Böylece karşıt olarak kurgulanmış hiçbir mekân karakter olay veya söylemde rahatsız edici bir ize rastlanmamaktadır.

Bu konu çerçevesinde film, coğrafyaları, mekânları, ilgi alanları ve sosyal çevreleri ile tamamen birbirinden farklı görünen iki karakter etrafında şekillenmektedir. Bu bakımdan filmin öğeleri arasındaki karşıtlık ilişkisi alt metinlerde birçok farklı alanda yoruma açık zıtlıklar içermektedir.

Bunlardan biri olarak filmde yer alan iki şehir ve bu şehirlerin yer aldığı iki farklı coğrafya üzerinden filmdeki oryantalist ve oksidentalit yaklaşımlar çalışma kapsamında incelenmektedir.

3. FİLM MEKÂNLARININ FİLM ÖGELERİ İLE İLİŞKİSİ

Filmin şehirleri müziklerinin, tarihlerinin, sanatçılarının, kültürlerinin ve mekânlarının izlerini taşımaktadır (Seymenoğlu, 2018). Filmin ana karakterlerinden Adam karamsar, içe dönük ve umutsuz bir vampir olarak soğuk ve karanlık bir şehir olarak yansıtılmakta olan ve filmde Batı'yı temsil eden Detroit'te yaşamaktadır (Dişçi, 2018; "Jim Jarmusch", 2020). Diğer karakter Eve ise filmde doğuyu temsil eden Tanca şehrinde sıcak ve mistik bir ortamda yaşamakta dış dünya ve gelişmelere açık bir hayat sürdürmektedir (Dişçi, 2018; "Jim Jarmusch", 2020).

Mekânlar iki ana karakterin özellikleri ve yaşantıları ile doğrudan ilişki kurarken aynı zamanda da çevrede gelişen olaylar, yardımcı karakterler, müzikler ve mekânlarda geçen konuşmalar da aynı ilişkiyi arka planda destekleyen veriler içermektedir. Çalışmanın bu kısmında destekleyici veriler ile mekânlar arasındaki ilişkiler ayrı ayrı değerlendirilerek tespit edilen bağlar ve karşıtlıklar film sahneleri ile belgelenerek ifade edilmektedir.

3.1. Mekânlar ve Olaylar

Eve'in yaşadığı şehir olan Tanca'da turistik mekânlar, gece geç saatte bile tamamen tenhalaşmayan sokaklar dikkat çekmektedir (Seymenoğlu, 2018). Buna karşılık Detroit şehrinde sokaklar tamamen boştur. Ana karakterlerin arabayla yaptıkları uzun gezilerde dahi başka insanlara neredeyse hiç rastlanmamaktadır (Şekil 1).

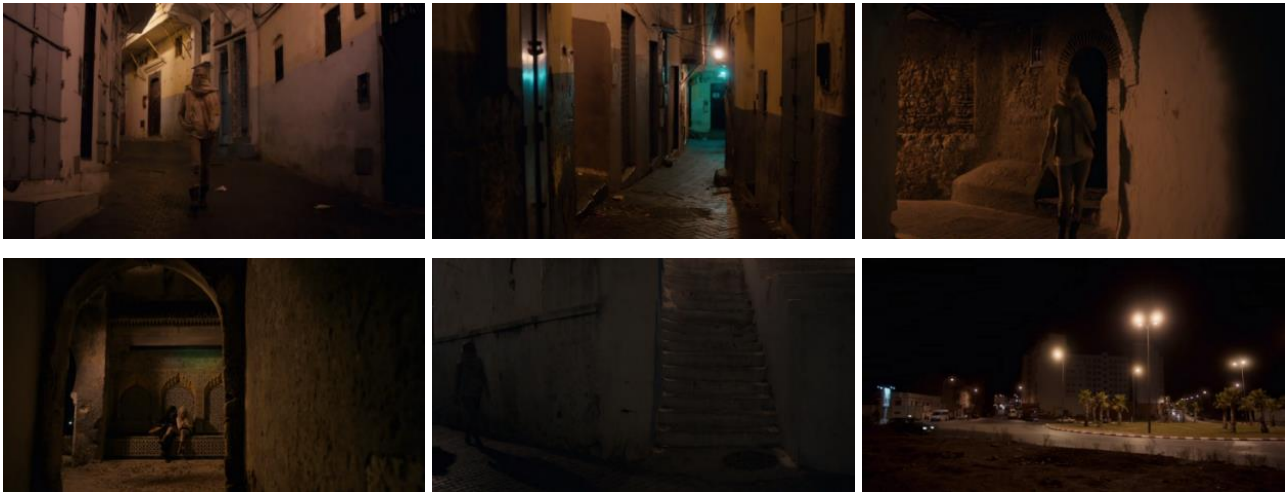
Şekil 1. Tanca sokak görüntüsü, Detroit sokak görüntüsü (Thomas ve Brundig, 2013).

Şehirlerde yapıların mimarilerine bakıldığında şehir merkezlerinde yüksek yapılara rastlanmakta alt katlar genellikle ticari alan olarak kullanılmaktadır. Ancak Tanca'da yuvarlanmış köşeler ve rastgele açılarla ayrılan sokaklar görülmekteyken Detroit'de sokaklar dik açılı, yapılar keskin hatlıdır. Bir başka dikkat çeken özellik ise Tanca'da Küçük ve yalnızca yazılardan oluşan tabelalar bulunurken Detroit'de renkli, ışıklı, büyük, logolu ve figürlü tabelaların bulunmasıdır (Şekil 2).

Şekil 2. Tanca sokakları ve işletme tabelası; Detroit sokakları ve işletme tabelası (Thomas ve Brundig, 2013).

Ana karakterler bu şehirlerin merkezden uzak olduğu izlenimi veren genellikle daha küçük yerleşim yerlerinde yaşamaktadırlar. Karakterlerin evlerinin yer aldığı bu mekânlarının özellikleri karşılaştırıldığında ise Tanca'nın Detroit'e oranla daha geleneksel, bakımsız ve geri kalmış yapı malzemelerine sahip olduğu görülmektedir. Tanca'da sıvası dökülmüş duvarlar, ahşap kapılar, dar ve deforme olmuş sokaklar, yığma taş yapılar, tarihi kemerler, çinili duvarlar, nizami olmayan merdivenler, yerlere atılmış çöpler, eski tip aydınlatmalar ve tamamlanmamış gibi görünen peyzaj dikkat çekmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Duvarlar ve kapılar; dar sokaklar; yapılar; kemerler ve çinili duvarlar; merdivenler; yerlere atılmış çöpler; aydınlatmalar ve peyzaj (Thomas ve Brundig, 2013).

Detroit’de ise geleneksel mimariye yönelik neredeyse hiçbir iz bulunmamaktadır. Terk edilmiş modern ve büyük yapılar, temiz sokaklar, geniş ve bakımlı yollar, bakımlı müstakil yapılar, aydınlatılmış mekânlar ve büyük bir hastane yapısı görülmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. Terk edilmiş yapılar; temiz sokaklar; geniş yollar; müstakil yapılar; aydınlatılmış mekânlar; hastane yapısı (Thomas ve Brundig, 2013).

Filmde Adam, Detroit şehrinde evinin çevresini kameralarla izlemekte, dışarıda insanların var olmasından rahatsız olmakta, bundan film boyunca yer yer sıkça söz etmektedir (Seymenoğlu, 2018). Eve ise Adam’ın aksine Tanca şehrinde bulunduğu mekânlarda çevresindeki insanları ilgili gözlerle izlemekte ve varlıklarından rahatsız olmamaktadır (Seymenoğlu, 2018). Ancak filmin ilerleyen sahnelerinde Detroit’e giden Eve’in burada Adam ve Ava ile gittiği bir gece kulübünde çevresini izlerken Tanca’daki surat ifadesine rastlanmamaktadır. Eve Detroit’te Adam’ın ve şehrin karakterine daha yakın bir tavır sergilemektedir. (Şekil 5).

Sekil 5. Detroit’de Adam’ın perde arasından sokağı izlemesi; Detroit’de Adam’ın kameradan sokağı izlemesi; Tanca’da etraftaki insanları izleyen Eve (Thomas ve Brundig, 2013).

Adam ve Eve’ya ait evlerin her ikisinde de genel itibariyle bir dağınıklık söz konusudur (Şekil 6). Ancak mekânlarda dağınıklığa sebep olan objelerin çeşitleri ve nitelikleri farklılık göstermektedir.

Şekil 6. Adam'ın salonu; Eve'in yatak odası (Thomas ve Brundig, 2013).

Adama ait mekânın duvarında enstrümanlar, müzik ekipmanları ve fotoğraflar bulunmaktadır. Evin duvarlarından birinde yer alan fotoğraflardan bazıları Charles Baudelaire, Edgar Allan Poe, Nikola Tesla, Franz Kafka, Johann Sebastian Bach, Wild, Mark Twain, Luis Bunuel, Percy Bysshe Shelley, William Seward Burroughs, Marcel Duchamp, Richard Wagner, Michael Keaton ve Mevlana'nın fotoğraflarıdır ("Jim Jarmusch", 2020). Eve'in evinde ise duvar yüzeyleri kitaplarla ve kitaplıklarla doludur. Hatta bazı mekânlarda kitaplar işlevsel alanların kısıtlanmasına neden olmaktadır. Örneğin merdivenler kitaplar yığılarak kapatılmış, kolon dipleri kitaplar ile çevrelenmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Adam'ın salonu; Adam'ın salonunun duvarı; Eve'in yatak odası; Eve'in evinin merdivenleri (Thomas ve Brundig, 2013).

Farklı mekânlarda eş zamanlı gerçekleşen ortak eylem kan içme eylemidir. Tanca ve Detroit şehirlerinde gerçekleşen eylemleri Eve, Adam ve Marlowe benzer ritüellerle gerçekleştirmektedir. Bu esnada kullanılan bardaklar dikkat çekmektedir (Şekil 8-10).

Şekil 8. Eve'in bardağı ve Tanca'da kan içen Eve (Thomas ve Brundig, 2013).

Şekil 9. Marlowe'un bardağı ve Tanca'da kan içen Marlowe (Thomas ve Brundig, 2013).

Şekil 10. Adam'ın bardağı ve Detroit'da kan içen Adam (Thomas ve Brundig, 2013).

Eve Detroit'e gittiğinde Adam ihtiyaçları olan kanı hastaneden tedarik etmektedir ve beslenmeleri için gereken kana ulaşmakta zorluk yaşamamaktadırlar. Ancak birlikte Tanca'ya döndüklerinde burada kan bulamayarak yorgun düştükleri için Eve Tanca'da yaşarken ona kan tedarik eden Marlowe'un yanına gitmektedirler. Böylece Marlowe'un Tanca'da temiz kan tedarik ettiği kişinin ölümü nedeniyle çaresiz kaldığını, güvenilir insanlar tarafından kendisine iletilen hastalıklı kan nedeniyle de ölmek üzere olduğunu öğrenmektedirler. Detroit yaşam şartları olarak daha kolayken Tanca'da yokluk, mutsuzluk, hastalık ve ölüm izlenmektedir.

Filmde dış dünya ile bağlantı sağlamak için Adam sıradan bir insanla arkadaşlık kurarken Eve oldukça yaşlı bir vampir ve hatta ünlü ve gerçek bir karakter olan Marlowe ile bunu sağlamaktadır. Her iki şehirde de ana karakterlerin yaşadığı olayların içinde bir insan ve bir vampir olmak üzere iki karakter yer almakta ve şehirlerde olaylar birer ölümle sonuçlanmaktadır.

Şehirler, Adam ve Eve karakterleri arasındaki karşıtlıklar yan karakterlerde de izlenmektedir. Marlowe ve Ava arasında vampir olarak farklar varken, Bilal ve Ian arasındaki insan olarak farklar bulunmaktadır. Aynı zamanda Marlowe ve Ian aynı sonu ve Adam ve Eve'in hayatında aynı rolü paylaşmakta olup gördükleri değerler açısından farklılıklara sahiptir. Ava ve Bilal ise dahil oldukları canlı grubunda iki zıt kesimi sembolize eden bireyler olarak karşıttırlar. Şehirlerin gece hayatını yansıtan eğlence mekânlarının karakteri arasında da izlenebilir bir fark gözlemlenmektedir.

3.2. Mekânlar ve Kullanıcılar

Detroit ve Tanca şehirlerinde bulunan kamusal alanlar ve kişisel mekânlar genel itibariyle şehrin dokusu ve film içerisinde yüklendiği anlam ile uyumlu kullanıcılara sahiptir. Bu açıdan Detroit şehrindeki insanların koyu renkli çizgili kıyafetler tercih ettiği ve aksesuarların neredeyse hiç kullanılmadığı görülmektedir (Şekil 11). Tanca şehrinde ise insanların kıyafetlerinin işlemeli, dokulu ve desenli olduğu, renkli ve açık renk kıyafetlerin tercih edildiği, parlak takıların ve aksesuarların bulunduğu, etnik kostümlü insanların yer aldığı görülmektedir (Şekil 12). İki şehrin kullanıcıları arasındaki fark gözlemlendiğinde en dikkat çekici zıtlık koyu ve açık renk kıyafet tercihi ile etnik ve evrensel giyim tarzı arasında izlenmektedir.

Şekil 11. Detroit şehrindeki insanların kıyafetleri (Thomas ve Brundig, 2013).

Şekil 12. Tanca şehrindeki insanların kıyafetleri (Thomas ve Brundig, 2013).

Filmde her iki şehre de ait olmayan Ava karakterinin giyim tarzı ise tamamen farklı bir nitelik taşımaktadır. Ana karakterlerin geçmiş dönemlere atıfta bulunan ve yaşadıkları şehirlerle birçok nitelik açısından bağdaştırılabilen kostümlerinden farklı olarak Ava'nın kostümleri farklı sahnelerde sık sık değişmekte, filmin çekildiği dönemin modasını yansıtmakta ve renk ve desen kullanımı açısından oldukça farklı kombinasyonlarda olmaktadır (Şekil 13).

Şekil 13. Detroit'de farklı mekânlarda Ava'nın kostümleri (Thomas ve Brundig, 2013).

Filmin karakterlerinin şehir değişikliği yapmaları kostümlere nispeten yansımaktadır. Filmin başında Tanca şehrinde bulunan Eve, sokağa çıkarken başını örtmekte, tamamen açık renk kıyafet giymektedir (Şekil 14). Kullandığı baş örtüsündeki işleme detayları, örtüyü aynı zamanda yüzünü peçe biçiminde örtmek için kullanması dikkat çekmektedir.

Şekil 14. Tanca şehrinde Eve'in giyimi (Thomas ve Brundig, 2013).

Eve Detroit'e giderken uçakta başına örttüğü örtü hariç kıyafetleri aynıdır ve boynunda bir şal takılıdır. Detroit'te bulunduğu zamanlarda dış mekânlarda uzun bir süre aynı kıyafetlerle izlenen Eve Adam'ın evinde onun kıyafetleriyle görüntülenmektedir. Detroit'teki son günlerinde yaşanan ve Ian'ın ölümüyle sonuçlanan talihsiz olay neticesinde Eve'in kıyafeti koyu kırmızı olmaktadır (Şekil 15).

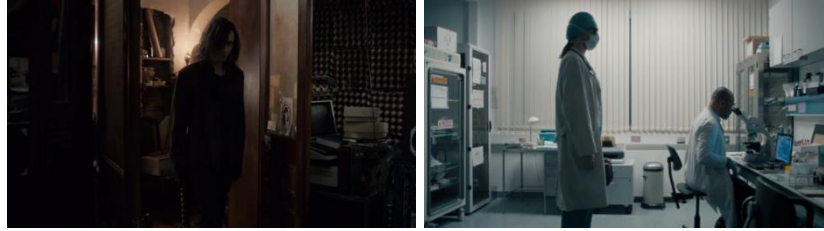
Şekil 15. Tanca'dan Detroit'e giden Eve'in kostümü; Adam'ın evinde Eve'in kostümü; Ian'ın ölümünden sonra Eve'in kostümü (Thomas ve Brundig, 2013).

Detroit'den Tanca'ya döndüklerinde Eve'in kostümünde geriye dönüş açık renkli ceket ile gerçekleşmiş olsa da bluzu bordo rengini korumaktadır (Şekil 16). Eve filmin sonuna kadar bu kıyafetle görülmektedir.

Şekil 16. Detroit'den Tanca'ya dönerken Eve'in kostümü; Tanca'ya döndüğünde Eve'in kostümü (Thomas ve Brundig, 2013).

Adam'ın giyim tarzı ise şehirler ve olaylardan Eve'in kıyafetleri kadar etkilenmemektedir. Bu durum Eve'in içinde bulunduğu oryantalist şartların çevresel etkilerin sağladığı farkındalıklarla dönüşebileceği ancak Adam'ın bu süreci zaten tamamlamış olduğu izlenimine yol açmaktadır. Bu şartlarda Adam Detroit'de koyu renkli kıyafetler tercih etmekte, dışarıya ise Dr. Faust karakteri olarak doktor üniforması ile çıkmaktadır (Şekil 17).

Şekil 17. Detroit şehrinde Adam'ın giyimi (Thomas ve Brundig, 2013).

Adam'ın giyim tarzı Eve'in gelişinden etkilenmemektedir. Hatta Eve Adam'ın kıyafetlerini giymekte, çift Detroit şehri ile bir bütün olarak izlenmektedir. Detroit'ten Tanca'ya döndüklerinde de Adam'ın kostümünde bir değişim bulunmamaktadır (Şekil 18).

Şekil 18. Detroit'de evde sivil ve Dr. Faust olarak Adam'ın kostümleri; Tanca'ya gittiklerinde Adam'ın kostümü (Thomas ve Brundig, 2013).

Film'in Tanca'da geçen kısımlarında Adam ve Eve dışında sıkça rasatlanan karakterler Marlowe ve Bilal'dir. Marlowe Eve'in ona yardım eden arkadaşı, Bilal ise Marlowe'un öğrencisidir. Marlowe Adam ve Eve gibi bir vampir iken Bilal zombi, yani insandır.

Tanca sokaklarında gezen Eve'in maruz kaldığı bakışlar ve sözlü atıflar oldukça dikkat çekicidir. Filmin farklı sahnelerinde tekrarlanan bu durum Eve Adam ile beraber Detroit'ten Tanca'ya geri döndüğünde ikilinin de başına gelmektedir (Şekil 19). Bu sözlü ve görsel taciz şehrin ve şehirdeki insanların gelişmişlik ve güvenilirlik düzeyini oldukça düşük gösteren rahatsız edici bir etki olarak algılanmakta, zaten Eve ve Adam'ın rahatsızlığı da filmde açıkça izlenebilmektedir. Yine de Eve'in bu durumu kanıksadığı, yani bu yaşananın Tanca için normal kabul edilmekte olan bir şey olduğu da gözlemlenebilmektedir.

Şekil 19. Tanca sokaklarında Eve ve Adam'ın farklı zamanlarda farklı ve mekânlarda maruz kaldığı bakışlar (Thomas ve Brundig, 2013).

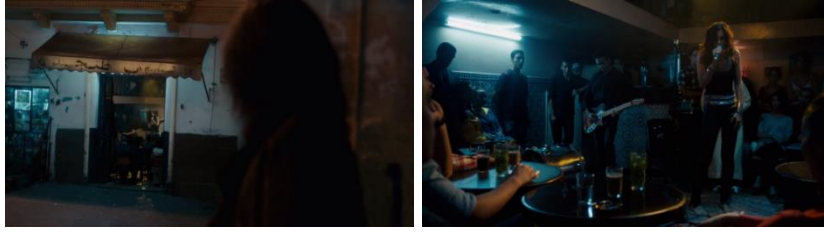
Marlowe karakteri Eve'in hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Yaşadığı ortamda hem Eve tarafından sevilen hem de insanların arasında normal bir hayat süren yaşlı ve önemli bir vampir olarak Marlowe, Bilal isimli öğrencisinin yanında yaşamaktadır. Eve tarafından ziyaret edilen mekân insanları ve objeleriyle tamamen oryantalisttir (Şekil 20). Nargile, dama oyunu, tütün, isimler ve tablolar en baskın oryantalist elemanlardır.

Şekil 20. Bilal'e ait mekân, objeler ve mekân kullanıcıları (Thomas ve Brundig, 2013).

Eve'in ortamdan ve kullanıcılardan rahatsız olmadığı hatta Marlowe'un öğrencisi Bilal'i sevdiği dikkat çekmektedir. Bilal bir insan olarak aslında aldığı öğretilerinde etkisiyle aydınlanmayı veya aydın kalabilmeyi temsil etmektedir. Bir nevi insanlığın zombileşmeden önceki halidir.

Adam ve Eve Tanca'ya döndüklerinde Eve'in Adam'ı yalnız bıraktığı bir sahnede Adam bir eğlence mekânının farkına varmaktadır. Daha önceki sahnelerde Detroit'te benzer işlevli bir mekândaki kayıtsızlığı ile izlenen Adam'ın bu mekâna ilgi duyarak izlemeye başlaması dikkat çekicidir. Bu olay Adam'ın dış dünyaya ilgi duyduğu ilk ve tek olay olarak gözlemlenmektedir. Eğlence mekânı çevresi sakindir, içeride ise işlev alanlarının iç içe olduğu görülmektedir (Şekil 21). Buradaki insanların ve mekânın genel özellikleri şehrin geri kalanındakilerden farklı değildir.

Şekil 21. Tanca'daki eğlence mekânının dışı ve mekânı izleyen Adam; Eğlence mekânının içi (Thomas ve Brundig, 2013).

Eve Tanca'ya Adam ile birlikte döndüğünde Adam'ın Marlowe'a önem verdiği ancak Eve'in ve Bilal'in Marlowe ile olan ilişkisinden daha az duygusal bağ yansıttığı ve Adam'ın Bilal'e karşı nötr olarak yorumlanabilecek bir tavır sergilediği görülmektedir (Şekil 22).

Şekil 22. Ölüm döşeğindeki Marlowe'u izleyen Adam; Marlowe'un kaybına üzülen Eve ve Bilal (Thomas ve Brundig, 2013).

Film'in Detroit'de geçen kısmında Adam ve Eve dışında sıkça karşılaştığımız karakterler Adam'ın arkadaşı Ian ve Eve'in kardeşi Ava'dır. Ian Adam'ın dış dünya ile bağlantısını sağlayan bir arkadaştır ve Detroit şehri ile uyumlu bir karakter olarak yansıtılmaktadır. Üstlendiği görevler itibariyle şehrin ve Adam'ın karanlık tarafına ve sanat anlayışına hizmet etmektedir. Bir arkadaşlık olarak yansıtılmakta olan karşılıklı bir arz talep ilişkisi olarak karşımıza çıkan Adam Ian ilişkisi, Ava'nın Detroit'e gelişiyle sosyal ilişki yönünü göstermektedir. Ancak bu olaydan kısa süre sonra Ian öldüğünde Adam'ın tepkisi ilişkinin yönü ve boyutu ile ilgili detaylı bir izlenim vermemekte, aralarındaki bağın duygusal boyutunu ifade edememektedir.

Eve'in kardeşi Ava karakteri bir vampir olarak ana karakterler olan Adam ve Eve'den oldukça farklıdır. Adam ve Eve hayata farklı açılardan bakan aydınlanmış zihinlere sahip vampirler olarak lanse edilirken Ava, tüketici, savurgan ve kontrolsüz bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Filmde Ava Los Angeles'dan gelmiştir. Bu bölgeye ait bir insan olarak renkli kıyafetleri, hareketli yaşam tarzı, günümüz insanının ve Adam için zombi olarak tabir edilen yaşayan ve farkındalığı olmayan insanın özelliklerini barındırmaktadır. Adam bu yönleri ile Ava'dan hoşlanmamakta, yanlış

tercihleri için onu yargılamaktadır. Oysaki Eve, onun kardeşi olarak ona daha hoşgörölü bakmakta, onun enerjisinden keyif almakta ve elinden geldiği kadar ona uyum sağlamaya çalışmaktadır.

Ava geldikten sonra onun beklentilerini karşılamak için yapılan şeylerden biri de günlük sosyal hayata karışmaktır. Bu aşamada Adam ve Eve'in hayatındaki ilk etki Ava'nın açtığı televizyondaki video klip ile oluşmaktadır. Dış dünyanın vampir görüşünü yansıtmakta olan klipte tüm klişeler ve basitleştirilmiş ritüeller dikkat çekmekte, bunlar Eve ve Ava'i güldürürken Adam'ı rahatsız etmektedir (Şekil 23).

Şekil 23. Ava'nın açtığı video klip (Thomas ve Brundig, 2013).

Ava'nın taleplerinden bir diğeri ise gece kulübü ziyareti ile sonuçlanmaktadır. Adam'ın Detroit'teki hayatında dahil olmadığı bir ortam olarak gece kulübünün olduğu bölge, gezmeyi ve yaşamayı tercih ettiği civara oranla daha aydınlık ve kalabalıktır (Şekil 24). Gece kulübüne giderken vampir grup beraberinde Ian'da bulunmaktadır. Dört kişilik ekipte mekân ile uyum içerisinde olan kişiler Ava ve Ian'ken Adam ve Eve etrafi gözlemlemekte ve mekâna tam olarak dahil olamamaktadır. Bu esnada Ian ve Ava arasındaki iletişim günlük hayatın normal akışına uygun biçimde gelişmekte, Adam'ın Ian ile kurduğu ve koruduğu seviyeli bağın aksine kontrolsüz ve amaçsızca gelişmektedir (Şekil 25). Gecenin sonunda Ian ve Ava'nın iletişimi grubun Adam'ın evine döndüğünde de devam ettiği görülmektedir. Ava enerjisi ve neşesi tükenmemiş bir biçimde evde de karakterine uygun hareketler sürdürmeye devam etmekte ve bu durum Ian tarafından beğenilmekte, Eve tarafından izlenmekte ve Adam tarafından görmezden gelinmektedir (Şekil 26).

Şekil 24. Detroit'teki gece kulübünün dış mekânı ve iç mekânı (Thomas ve Brundig, 2013).

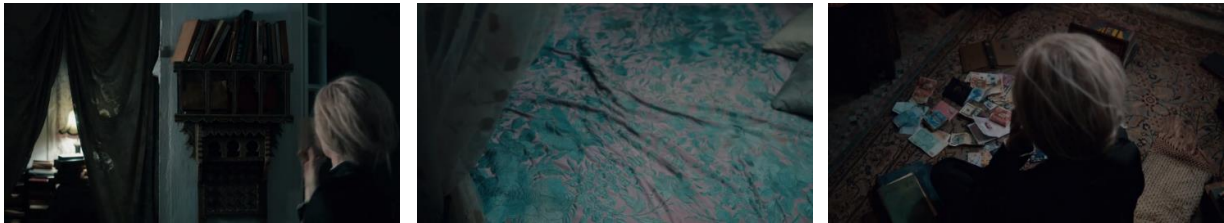
Şekil 25. Gece kulübünde etrafı izleyen Adam ve Eve; Gece kulübünde iletişim kuran Ian ve Ava (Thomas ve Brundig, 2013).

Şekil 26. Bateria çalan Ava, onu izleyen Eve ile Ian ve olaya kayıtsız kalan Adam (Thomas ve Brundig, 2013).

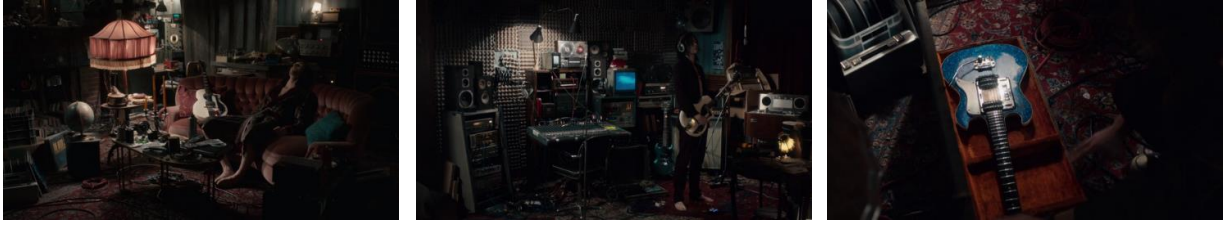
Detroit'teki sosyal hayatta aynı mekânda bulunulan karakterlerin Tanca'dakinin aksine birbirlerine karşı kayıtsız tavırları dikkat çekmektedir. Göz temaslari, laf atmalar ve izlenme gibi Tanca'da sıkça karşılaşılan insan çevresi etkileri Detroit mekânlarında yaşanmamaktadır. Bu açıdan Detroit kişisel alana ve kişisel hayata daha saygılı ve daha bireysel bir yaşam alanı olarak görülmektedir.

Eve'e ait olan eve mekâna aidiyet katan nesneler kitaplar, kitaplıklar, sarı ve parlak renkli aydınlatma, nispeten düzenli olan ancak dağınıkta sayılabilecek bir yerleşim biçimi, ışık geçirgenliği olan perdeler, desenli ve açık renkli kumaşlar olarak tanımlanabilmektedir (Şekil 27).

Şekil 27. Eve'in yatak odası; evinin kitaplık bölümü; nevresimi; halısı (Thomas ve Brundig, 2013).

Adam'ın evinde aidiyet katan öğeler ise, enstrümanlar, ses ve müzik ile ilgili cihazlar, koyu renkli mobilyalar ve halılar, loş aydınlatmalar, kalabalık ve oldukça dağınık yüzeyler, karanlık ve kapalı kalın perdeler ile bölünmüş hacimlerdir (Şekil 28).

Şekil 28. Adam'ın salonu; enstrümanları; halısı (Thomas ve Brundig, 2013).

Bu karakterlerin kişilikleriyle uyumlu mekânsal ve donatısal öğeler açık koyu, aydınlık karanlık, dağınık düzenli, sesli ve sessiz gibi karşıtlıklar barındırmaktadır.

3.3. Mekânlar ve Müzikler

Filmde yer alan çok sayıda parça bulunmakta olup müzikler canlı performanslar olarak sergilenmekte veya plaklardan dinlenmektedir. Filmin farklı şehirleri olan Tanca ve Detroit'de çalınmakta olan parçalar arasında belirgin farklar görülmektedir. Tanca şehrinin sokaklarında otantik doğu ezgileri dikkat çekerken Detroit'te zaten müzik ile iç içe olan ve yeraltı dünyasında tanınan bir müzisyen olan Adam'ın elektro gitarı tınıları taşıyan müziği yer almaktadır (Seymenoğlu, 2018). Özellikle filmin mekânlarının izlendiği repliksiz sahneler ve belirli karakter eylemlerinde kullanılan müzikler genel itibariyle solo enstrümantal müziklerdir. Filmde başarılı bir müzisyen olarak karşımıza çıkan Adam karakterinin Tanca'da dinlediği Yasmin Hamdan'ın sesi ve müziğini beğenmesi, Eve ile bu kültüre ait müzikleri önceden de beğendiğini gösteren konuşması ile desteklenmekte, otantik doğu müziği takdir edilmektedir. Aynı şekilde günümüz koşullarında Adam'ın yaptığı Batı müziği daha geniş kitleler tarafından beğeni kazanmış ve popüler kültürde yer edinmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Adam ve Eve Tanca'ya döndüklerinde Tanca sokaklarını izlerken çalan "Little Village" isimli Bill Laswell Bilman bestesi Yasmin Hamdan tarafından söylenen Hal parçası kadar otantik ezgiler içermektedir. Bu açıdan filmde mekânlar ve müzikler arasındaki ilişkinin mekânların etkin ve kültürel kökenleri göz önünde bulundurularak seçildiği söylenebilmektedir. Evrensel bir sanat olarak değerlendirilen müziğin yerel kimliğinin filmde üzerinde durulan ve anımsatılan bir olgu olarak vurgulanması dikkat çekicidir.

3.4. Mekânlar ve Replikler

Film boyunca özellikle Adam ve Eve arasında geçen diyalogların hiçbiri rastlantısal ve öylesine yapılan konuşmalar değildir. Filmin bütünü üzerinde etkisi olan, ana fikre ve alt metinlere atıfta bulunan içeriği gerçek hayat ile de ilişkilidir. Karakterlerin öznel görüşleri ve kurgu içerisinde yansıtılanlar, aslında senaristin kişisel görüşleri ve iletmeye çalıştığı mesajlar olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Bu açıdan filmde yer alan tüm diyaloglar ve aktarılan bilgilerin bir fikir ve mesaj taşıma ihtimali daha güçlü ve incelenmeye değer görülmektedir.

Filmin içeriğinde gerçek hayatla bağlantılı olarak konuşulan konular edebiyat, müzik, mimari, bilim ve sosyoloji olarak karşımıza çıkmaktadır. Film içerisinde yer alan ve gerçek tanınmış kişileri gerçek öyküleri ile barındıran filmde vampir karakterler olan Adam, Eve ve Marlowe uzun yıllar yaşadıkları için bu kişilerle birebir tanışmış ve bağ kurmuş olarak yansıtılmaktadır. Adam; Pisagor, Galileo, Kopernik, Newton, Tesla ve Darwin gibi bilim dünyasına önemli katkılarda bulunmuş kişilerle tanışmıştır. Ancak onların sonlarını hazin bulduğunu, insanlığın bu kişilere ve onların bilimine verdiği önemin yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Adam ve Eve ikilisi Einstein'a ait kuantum dolanıklık teorisinden söz etmektedir. Bu teoriye göre benzer iki parça eşzamanlıdır ve birinde gerçekleşen bir durum diğerini de etkilemektedir (Thomas ve Brundig, 2013; "Kuantum Dolanıklık", 2021). Adam'ın anlattığı ve Eve'in severek dinlediği bu teori, ikilinin dünyanın iki ayrı ucunda birbirlerine bağlı sürdürdükleri hayatlara rağmen kopmayan bağlarına ve zıt yaşam alanlarına bir göndermedir.

İkilinin Detroit'de çevreye ve mimariye karşı ilgileri daha baskındır. Bu bölgede yer alan tanınmış kişilerin evleri, eski önemli yapılar, nehirler ve yapıları çevre ilgi ve sohbet konusudur. Detroit şehrinde Adam ve Eve sık sık akşam gezmelerine çıkmakta, çevreyi ilgi ile izlemekte ve değerlendirmektedir. Detroit'te gösterilen önemli ve özenli yapılar olmasına rağmen Tanca bu konuda üzerinde durulmayan bir şehirdir. Mekânlar sıradandır, karakterler Tanca sokaklarında gezmek için zaman geçirmezler ve çevredeki yapılarda karşılaştıkları süsleme ve malzemelere karşı tepkisizdirler. Bu karşıtlık mimari açıdan Batı'nın ürünlerini ön plana çıkarırken seyircinin izlenimi dışında doğuya ait bir mimari üslubun yansıtılmasına imkân vermemektedir.

Adam Eve'in kardeşi Ava'nın Los Angeles'tan Detroit'e gelişi sonrasında Los Angeles için "Zombi Merkezi" tanımını kullanmaktadır. Los Angeles'ı temsil eden Ava Enerjik, Batılı, müziksever, umursamaz, vurdumduymaz ve aç gözlüdür. Detroit'li Adam bu duruma karşı farkındalık seviyesi nedeniyle oldukça önyargılı ve karşı dururken bu karakterin kardeşi olarak Tanca'lı Eve bu özelliklere daha hoşgörülü yaklaşmaktadır. Ava ise ikilinin hayatında yer aldığı kısa zamanda onlar üzerinde kalıcı kötü etkiler bırakarak gitmektedir.

4. SONUÇ

Filmde konudan ve olay akışından bağımsız olarak birçok alanda karşıtlıkları gözler önüne sermektedir. Yönetmenin kişisel amacı ve filmin ana konusu açısından karşıtlıklar hem fonksiyonel

hem de görsel olarak yapımı beslemektedir. Yer alan tüm zıtlıkların tümü anlamsal incelenmeye değer olup bu çalışma kapsamında hemen hemen tümü oryantalizm ve oksidentalizm özelinde değerlendirilerek incelenmektedir. Filmde yer alan yapıları çevre doğu ve batıyı; yapıları çevreyi kullanmakta olan yardımcı karakterler doğu insanı ve batı insanını temsil etmektedir. Bu temsil bölgelerin isimleri, mimari öğeleri ve yerli halkın dâhil edildiği figüran kadrosu ile sınırlı değildir.

Oryantalizm özelinde; Filmde mekânları arasında çalışma kapsamında oryantalist olarak değerlendirilen mekânların oryantalist ressamalara ait dönem tasvirlerine benzer renk, doku, desen ve formlar içerdiği görülmektedir (Şekil 29).

Şekil 29. Sosyal yaşam ve mimari (“Oryantalizm”, 2017.); kapı boşlukları, kemerler ve renkler (“Rudolf Ernst”, 2022); çiniler, süslemeler ve donatılar (“Arthur von Ferraris”, 2022); kültürel öğeler, dokular ve desenler (“Rudolph Ernst Çiçekçi”, 2022; “Osmanlı Coğrafyasında”, 2014).

Tanca şehri bir Afrika ülkesi olarak kültürel ve coğrafi boyutta Doğuyu temsil ederken şehirde Afrikalı insanlar dışında uzak doğulu ve Orta doğulu kişilere de rastlanmaktadır. Bu kişilerin kostümleri, ırkları, konuşmaları, şehirde kullanılan tabelalardaki yazı dilleri ve konuşma dilleri incelendiğinde bu verilerin oryantalist yaklaşımda doğuya ait olan çoğu kültürü içerdiğini görmek mümkündür. Yapım bu açıdan oryantalist düşüncede tüm doğu kültürlerini aynı kefeye koymakta, birbirinden ayırarak anlamlandırma gereği duymayarak aynılaştırmaktadır. İncelenmeye ve ayrıştırılarak tanımlanmaya gerek duyulmayan doğu kültürü algılanabilir sözlü ve görsel öğeler ile de geri kalmış, içe dönük ve geleneksel yansıtılmaktadır. Tanca sokaklarında dini ve yöresel kıyafetli insanların görüldüğü, sokakların ve yapıların bakımsız ve eski olduğu, yoldan geçen insanların sözlü tacizlerde bulunduğu, insanların birbirlerinin kılık kıyafet ve görüntülerine rahatsız edici bakışlar attığı, yasa dışı ve suç sayılabilecek eylemlerin açıkça gerçekleştirilebildiği bir şehir hayatı sergilenmektedir. Bu unsurların tümü birden fazla kez tekrarlanmakta, Tanca şehrinde hayatın normal bu olarak sunulmaktadır. Bir arada aynı bölgede yaşayan insanların birbirlerinin hareketlerini ve tercihlerini izleme hakkının bulunması ancak sosyal iletişime geçilmiyor olması ise sergilenen durumun kültürden ziyade gerici bir yaklaşım ögesi olduğunu göstermektedir. Tanca şehrindeki sosyal ve kültürel alan olarak tanımlanabilecek iki mekândan biri Bilal’in işletmesi diğeri ise Yasmin

Hamdan'ın sahne aldığı eğlence mekânıdır. Bilal'in işletmesindeki doğu kültürüne ait figür ve nesnelerin beraberinde en belirgin ayırım müşteri portresidir. Müşterilerin tümünün erkek olduğu işletmede yaratılan mekân karanlık ve dağınıktır. Eve'in mekâna gelmesine karşı mekânda bulunanların bakış açısı ve tavırları izlenememektedir. Ancak mekân kullanıcıları genel itibariyle masalarıyla ve çevre masalarla sosyal ilişki ve göz temasında bulunmamakta, yapmakta oldukları oyun oynama, yeme içme gibi eylemlerini sürdürmektedir. Bu durumda Eve'in bir kadın olarak mekânda var olmasının diğer kullanıcılar için ne ifade ettiği hakkında fikir yürütülememektedir. Yasmin Hamdan'ın sahne aldığı mekânda ise müzik Adam'ın ve Eve'in takdirini açıkça kazanmıştır. Oryantalist açıdan bakıldığında Batı, doğunun müziğini beğenmektedir. Ortadoğulu sanatçı Yasmin Hamdan ise giyim tarzı ise Güney Asya'da özellikle de Hindistan bölgesinde sıkça rastlanan aksesuarlara sahiptir. Mekânlarda, yer yer sokak aralarında ve son sahne de de duvar yüzeyinde görülen dekoratif seramik uygulamasındaki çini işçiliği oryantalist bir sanattır. Bu izlenimlerden de görülebileceği üzere doğu kültürü oldukça karmaşık sergilenmektedir.

Tanca şehrindeki diğer bir dikkat çekici özellik ise Eve'in normalde kullanmadığı halde sokağa çıkarken başörtüsü kullanmasıdır. Saçına hatta yüzüne örttüğü örtü ile sokakta gezmesi, aynı sokaklarda örtüsüz gezmesi kameralara yansımaktadır. Ancak bu iki kılık kıyafet için de çevrenin tepkisi aynıdır. Oryantalist bir kültür olarak filme eklenen başörtüsü sürekliliğini koruyamamakta, kültürel bir öge olarak kısa sürede filmin sahnelerinden silinmektedir. Filmin bu olayı takip eden diğer sahnelerinde ise kadın karakterin bazılarının başları açık, bazılarının ise kapalıdır. Doğru kültürüne ait bir öge olarak yansıtılan başörtüsü süreklilik sağlanmayarak sahip çıkılamayan bir kültür nesnesi olarak yansıtılmaktadır.

Oksidentalizm özelinde; ABD'de bulunan ve ülkenin büyük şehirlerinden biri olan Detroit kültürel ve coğrafi olarak Batı'yı temsil etmektedir. Doğru figürleri içerisinde ayırt edilebilir etnik kimlikler söz konusuysa Batı'nın temsilinde bu izleri görmek mümkün değildir. Batı'nın kimliksizleşmiş aynı tür insanlarını barındıran içeriği Doğru tarafından Batı'ya karşı kullanılan en güçlü yönlerden biri olan geleneklere olan bağlılığın kaybına işarettir. Batı'nın karanlığını, mimari yapılarına kadar yansımış terk edilmişliğini, değersizleştirilmişliğini, ıssızlığını, iletişimsizliğini ve yalnızlaşmasını Detroit kendinde oksidentalist bir bakış açısı ile net bir biçimde okumak mümkündür. Filmin önemli bir bölümü Detroit'de geçiyor olmasına rağmen Tanca'nın çekiciliği ve enerjisi Detroit'e oranla çok daha yüksektir.

Eve, Marlowe ve Adam Tanca'da bir yabancı olarak yer almaktadırlar. Aslında Doğru'y ait olmayan bu karakterler, buraya ait olan insanların arasında bir yabancı veya bir azınlık olarak

yaşayabilmektedir. Doğu'nun hoşgörülü tavrını yansıtan bu durumun Detroit'de karşıt bir eylem ile olumsuzluğu gösterilmemiş olsa da Ava'nın Los Angeles'tan gelişi benzer bir durum ifade edebilmektedir. Bu duruma Detroitli Adam olumsuz, Detroit'li Ian olumlu, Tanca'lı Eve ise olumlu tepkiler vermektedir. Detroit için kucak açmak ve kabul etmek ortak bir kültürü içermemekte, içe dönük tavır Tanca'da var olan hoşgörünün bir benzerini Batı'nın içermesine engel olmaktadır.

Olay örgüsünde yaşanan olayların sırası ve gerçekleştiği şehirlerde bazı oryantalist ve oksidentalit işaretler barındırmaktadır. Bu olaylar tek tek incelendiğinde;

- Tanca'nın aydınlık ve hareketli bir şehir olarak dönemin içinde bulunduğu kötü şartları görememesi, Detroit'in ise taşıdığı karanlık ile farkındalık seviyesinin daha üst düzeyde olduğu bir profil çizmesi Doğu'yu cahil, Batı'yı aydın göstermektedir.
- Edebiyat ve müzik tartışmasız biçimde aydın kesimin ve dönemin popüler ilgi alanları olarak sunulmaktadır. Ancak Doğu daha geleneksel ve durağan olan edebiyatıyla, Batı ise daha çağdaş ve aktif olan müzik ile ilişkilendirilmiştir. Film içerisinde de doğu ile ilişkilendirilen edebiyatın artık gelişmediği ve eskisi kadar iyi olmadığı vurgulanmaktadır. Yine de geçmiş edebiyat eleştirilmektedir. Adı geçen edebiyatçılar ise batılidir. Benzer şekilde Batı'daki müzikte de beğenilmeyen, taklit kabul edilen şeyler görülmektedir ancak Adam yaşayan ve sürdürülen bir müzik kültürünün başarılı bir temsilcisi olarak Batı'nın müzik alanındaki varlığını modern bir müzik dalı yaparak kanıtlamaktadır. Doğu için iyi müziğin kanıtı ise Yasmin Hamdan'dır.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada Etik Kurul izni gerekmemiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedirler.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan etmektedirler.

KAYNAKÇA

- Arlı, A. (2014). *Oryantalizm oksidentalizm ve Şerif Mardin*. İstanbul: Küre Yayınları.
- Dişçi, Z. (2018). İnsan ve vampir: Sadece Aşıklar Hayatta Kalır filminde varlığın Spinozacı temsili. *Art-Sanat*, 5(9), 367-384. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/783674>

- Medin, B. (2019). 15 Temmuz darbe girişimi ekseninde Türk sinemasında oksidentalist söylem: Kurtlar Vadisi Vatan örneği. *Selçuk İletişim*, 12(1), 444-464. doi:10.18094
- Metin, A. (2013, 1 Haziran). Oksidentalizm: İki doğu iki batı. Erişim adresi: https://www.bisav.org.tr/Bulten/189/1192/oksidentalizm_iki_dogu_iki_bati
- Seymenoğlu, T. (2018, 5 Nisan). Only lovers left alive (2013): Gerçekçi vampirler. Erişim adresi: <https://www.cinerituel.com/only-lovers-left-alive-2013-film-elestiri/>
- Şenyurt, O. (2019). II. Abdülhamid döneminde panislamist siyasetin mimaride oksidentalist temsiliyete dönüşmesi üzerine bir deneme. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 9-32. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/891957>
- Özer, M. (t.y.). Aşkın bir an olsun etkisini kaybetmediği bir hikâye [Sadece Aşıklar Hayatta Kalır film değerlendirmesi]. Erişim adresi: <https://www.beyazperde.com/filmler/film-193927/elestiriler-beyazperde/>
- Jim Jarmusch Klasığı Only Lovers Left Alive Filmindeki Göndermeler. (2020, 25 Eylül). Erişim adresi: <https://seyler.eksisozluk.com/jim-jarmusch-klasigi-only-lovers-left-alive-filmindeki-gondermeler>
- Kuantum dolanıklık. (2021, 1 Ekim). *Vikipedi* içinde. Erişim adresi (24 Ocak 2022) https://tr.wikipedia.org/wiki/Kuantum_dolan%C4%B1kl%C4%B1k
- Oryantalizm ve dinde reform meselesi. (2017, 22 Şubat). Erişim adresi: <https://www.ilimcephesi.com/oryantalizm-ve-dinde-reform-meselesi/hm-2013917233425327531413029813-2463/>
- Rudolf Ernst Namaz. (2022, 5 Eylül). *Arthipo*. Erişim adresi: <https://www.arthipo.com/image/cache/catalog/artists-painters/r/rudolf-ernst/ern5-Rudolf-Ernst-An-Important-Visit-500x500h.jpg>
- Arthur von Ferraris Kahvehane Kahire – İstanbul Sanat Evi. (2022, 5 Eylül). *Pinterest*. Erişim Adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/321303754658287185/>
- Rudolf Ernst Çiçekçi. (2022, 5 Eylül). Erişim adresi: <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-e/ernst-rudolph/rudolph-ernst-cicekci-6965/>
- Osmanlı Coğrafyasında Oryantalist Tablolar. (2014, 11 Temmuz) *Onedio*. Erişim Adresi: <https://onedio.com/haber/oryantalist-tablolar-333947>
- Thomas J. ve Brunding, R. (Yapımcı), ve Jarmusch, J. (Yöneten). (2013). *Only Lovers Left Alive* [Sinema Filmi]. Birleşik Krallık, Almanya: Recorded Picture Company, Pandora Film.
- Yanmaz, A. (2014, 23 Mayıs). Oryantalizm ve oksidentalizm. Erişim adresi: <https://www.tuicakademi.org/oryantalizm-ve-oksidentalizm/>
- Yönyül Ögetürk, A. (2014, 14 Şubat). Sadece Aşıklar Hayatta Kalır. [Sadece Aşıklar Hayatta Kalır film değerlendirmesi]. Erişim adresi: Filmloverss: <https://filmloverss.com/sadece-asiklar-hayatta-kalir/>
- Yücel, A., ve Sürmeli, Z. (2019). Sinemada oryantalist ve oksidentalist söylem: "Duvara Karşı" film örneği. *İdil Dergisi*, 8(54), 111-125. doi:10.7816